

Utdrag fra romanen:

Enhver rimelig tvil

Med tillatelse fra forlaget Gyldendal publiserer vi et utdrag fra romanen *Enhver rimelig tvil* av Kristin Juliussen.

1

Alt jeg vet om rettssaler, har jeg fra film og TV.

Jeg pleide å sluke advokatserier. Lenge var de rappkjef-tede advokatene i LA Law favorittene mine. Så kom Ally McBeal, og alt ble mer absurd, men jeg ble hektet på henne også.

Selv om jeg velvillig, ja nesten grådig, har oppsøkt dramaene på TV, har jeg alltid prøvd å unngå dem i mitt eget liv. Men denne gangen har dramaet oppsøkt meg.

Rettssalen jeg befinner meg i nå, er ikke som på film, med mørkt treverk og det amerikanske flagget. Denne har lyst treverk og gråmalte vegger, og med sin skandinaviske hverdagslighet utstråler den at det ikke er noe å grue seg for.

Men det er bare en illusjon, for ingen må innbille meg at det ikke er alvor. Selveste riksvåpenet med statsløven i rødt og gult henger på veggen bak den opphøyde benken der dommerne skal sitte, og aktor er på plass ved den ene sidebenken med den selvhøytidelige skikkelsen sin.

Den overvektige kroppen hans hviler på stødige føtter mens han snakker i mobilen. Ordene sniker seg ut gjennom munnviken som om det han sier, er hemmelig eller lurert. Innimellom bøyer han seg og noterer noe i en sort skrivebok.

Ifølge loven skal han være opptatt av å finne sannheten, men naturligvis er han her for å vinne. Han taper så sjelden at det snakkes om det hvis det skjer, slik som i slutten av februar da en såkalt narkobaron gikk fri. Ingen tror at han kommer til å tape denne gangen, bare et par måneder etter narkonederlaget.

Den 61 år gamle tannlegen Birgit har hittil levd et kontrollert liv uten konflikter. Men nå befinner hun seg i en rettssal, på tiltalebenken. Hun er anklaget for å ha drept sin egen sønn, Kristian, en av landets mest profilerte eiendomsmeglere.

Sammen med den uerfarne advokaten Henriette Moen kjemper hun mot sluggeren Oskar Henriksen, også kjent som aktoren som aldri taper en sak.

Birgit ble tannlege for å kunne skjule seg bak et munnbind og slippe å snakke med folk, men nå må hun tåle å få privatlivet sitt brettet ut for all verden. Det hjelper ikke at hun allerede før dommeren klubber i gang saken føler seg domt i mediene. Birgit kjenner seg ikke trygg. For Henriette Moens stadige påføring av lipgloss kan ikke dekke over at forsvaret hennes fremstår som alt annet enn profesjonelt. Birgit må ta regi på saken selv. Men hvordan skal hun greie det, når rettssalens regler, og ikke minst hennes egenrådige advokat, liksom hele tiden står i veien?

Tvers over rommet for aktors benk står tiltalebenken. Forsvareren skal sitte øverst, nærmest dommerne. I dette tilfellet heter forsvaren Henriette Moen og er tjue år yngre enn meg. Hun har nettopp fylt førti og kan skryte av å ha tilbrakt mye tid i rettssaler, men når noen har spurt hvilken erfaring hun har med drapssaker, har hun måttet si det som det er, at dette er hennes første.

Ved siden av henne sitter den drapstiltalte, prøvekaninen hennes.

Altså jeg.

Forskjellen fra TV-seriene kunne ikke vært større. For uansett hvor mye jeg anstrenger meg, kan jeg ikke huske en rettssak der den tiltalte var en person som ligner meg. Kanskje ville en kvinnelig tannlege med slitne skuldre blitt dårlig TVunderholdning. Jeg vet ikke.

Jeg har levd et ryddig liv uten konflikter og har et sekstien år gammelt plettfritt rulleblad, uten å gjøre noe nummer av det. Likevel mener aktor at det er her jeg hører hjemme, på tiltalebenken, skyldig i å ha drept Kristian, min egen sønn.

2

Henriette Moen traff jeg for første gang i september for et og et halvt år siden, foran en dampende gryte i kantinen. Det må ha vært en onsdag, den faste suppedagen.

«Det står at det er gulrotsuppe», sa hun og snudde seg halvt mot meg. «Men hvorfor er den ikke mer oransje?»

Jeg sto og trippet bak henne i køen, klar til å betale for en ferdiglaget tunfisksalat og en skive grovbrød uten pålegg.

«Det skyldes fløten de alltid bruker her», sa jeg og kastet et sideblikk ut over kantinen for å se om det var et ledig bord. Jeg var sent ute, og kollegene mine hadde for lengst spist ferdig og gått tilbake til arbeidet.

Hun snudde seg og så ordentlig på meg. Øynene var lysegrå, omringet av øyevipper med mørk brun mascara. Leppene glinset lyst rosa i skinnet fra taklampen. Tok hun på seg lipgloss før hun spiste suppe?

«Fløte? Da burde jeg ikke ta den. Gikk opp en kilo i løpet av helgen og har ikke akkurat tid til å trene.»

Hun virket ikke som typen som pleide å trene selv om hun skulle hatt tid. For meg så hun heller ut som en livsnyter med dårlig samvittighet. Den lilla rysjeblusen hennes strammet over fyldige bryster og lubne overarmer, og hoftene hennes fylte ut den sorte buksen. Hun sukket og øste opp i suppetallerkenen før hun trakk fram bankkortet og betalte.

Da jeg selv hadde betalt, ble jeg stående rådvill med brettet på utkikk etter en ledig plass.

«Det er et bord der borte», hørte jeg noen si i øret mitt.

Det var henne. Hun sto fremdeles der som om hun ventet på meg, og jeg fulgte nølende etter henne.

Hun presenterte seg som Henriette Moen og fortalte at hun drev et lite advokatfirma som nylig hadde flyttet inn i bygget. Firmaet hennes holdt til i fjerde etasje, etasjen under tannklinikken.

Mens jeg spiste salat, lot jeg henne klage over gård-eieren som ikke ville gi henne plass til et fjernarkiv i kjelleren, over at det var for få heiser, og at den automatiske solavskjermingen ikke fungerte. Hun nevnte ikke systemet for kildesortering, så hun hadde til gode å oppdage at heller ikke det ville svare til forventningene. Det var så dårlig merket at folk stadig dumpet avfallet på feil sted.

«Da får jeg komme meg opp», sa jeg da salatbollen min var tom.

Hun stirret på meg.

«Allerede?»

Det summet i mobilen min, en tekstmelding fra Hilde i resepsjonen.

«Er det noe galt?» spurte Henriette.

«Pasienten min har visst fått influensa og kommer ikke til timen.»

Hun stanset skjeen som var vei mot munnen.

«Men da kan du jo ta en kaffe og sitte litt til? Du må fortelle om jobben din. Var det tannlege du sa du var?»

Vi ble sittende og prate nesten en halv time, og jeg fortalte om jobben min, at jeg hadde vært ved den samme klinikken i mange år og trivdes med å være tannlege, være til nytte selv om folk helst skulle sluppet å se meg.

Hun mente at jobbene våre hadde mye felles.

«Både du og jeg har kunder som gruer seg til å oppsøke oss. Det vi driver med, kan være smertefullt, men det blir bare verre hvis de lar være å komme.»

Jeg oppdaget til min forundring at jeg likte Henriette Moen. Etter det spiste vi ofte lunsj sammen. Jeg tror kollegene mine undret seg over at jeg hadde klart å bli kjent med noen fra en annen etasje i bygget, for jeg er ikke den sosiale typen. Men de sa ikke noe.

En gang da svigerdatteren min funderte over at jeg hadde valgt å bli tannlege, kom hun til at det var fordi jeg kunne gjemme meg bak munnbindet og slippe å snakke med folk. Jeg måtte innrømme at hun kanskje hadde rett. Jeg liker å jobbe med mennesker, bare jeg slipper samtaler.

Lunsjsamtalene med Henriette skyldtes en fascinasjon jeg ikke kunne sette ord på, men fra første stund skjønnte jeg at hun var alt det jeg ikke var. Henriette var opptatt av å leve mest mulig, noe som innebar at hun tok forunderlig lett på ting.

Hun var besatt av alt som var fransk. Foreldrene hennes var pensjonerte lærere som likte å reise, særlig til et hus utenfor Nice som de leide flere måneder om gangen i vinterhalvåret. Henriette besøkte dem der så ofte hun hadde tid, og i likhet med dem snakket hun fransk flytende.

For meg var Henriette fransk av natur, både i mimikk og fingerspråk og skuldertreknninger. Hun elsket det hun kalte klassiske nytelser som croissanter, stinkende oster og vin til så mange måltider som mulig. Kontrasten til min egen moderate livsstil var så påtakelig at jeg begynte å lure på om jeg ikke hadde forstått meningen med livet. Det var en ubehagelig tanke, men jeg fortsatte å tilbringe tid med Henriette likevel. Vi snakket mye om jobben hennes, som

virket fremmed og skremmende og helt uten mulighet til å gjemme seg bak et munnbind.

En fredag i adventstiden, da vi hadde forsynt oss med hver vår vaffel, betrodde hun meg at hun drømte om å bli advokat allerede da hun var barn.

Det var tidlig, tenkte jeg.

«Jeg var enebarn», sa hun og la vaffelen til rette midt på tallerken. «Dermed hadde foreldrene mine bare meg å satse på. Helt fra jeg var liten, sa de at jeg måtte få meg utdanning, studere noe viktig og smart. Det var moren min som kom på det med jussen. Og pappa sa seg enig, for det var mamma som bestemte.»

Jeg tenkte på mine egne foreldre som aldri ville kommet på å legge den slags planer for meg. De var mest opptatt av at jeg ikke havnet i problemer, enda jeg aldri pleide å gjøre det. Ikke før jeg var tjuetre og ble gravid ved et uhell. «Vi ventet bare på det», sa moren min og var tilfreds over endelig å ha fått rett.

«Juss høstes kjedelig ut for meg den gangen», sa Henriette. «Men så nevnte mamma at jeg jo kunne bli advokat, og da begynte jeg å fantasere om meg selv med sort

kappe i rettssalen.» Like etter videregående ble Henriette jusstudent ved universitetet. Jeg kunne se henne for meg, det pliktoppfyllende enebarnet som lot foreldrenes ønske skje fyllest, som leste til eksamener og brukte markeringspenn i lærebøkene og la inn klistrelapper i lovsamlingen.

Henriettes klienter var småkriminelle. Hun brukte dagene sine på å holde dem lengst mulig i frihet, helst ved å la dem få slippe fengselsstraff, og hvis det ikke gikk, krympe straffen ved å snakke pent om dem til dommerne.

Jeg spurte henne om de var skyldige eller ikke.

«Helt ærlig? Jeg spør dem aldri, men de må fortelle meg hva de har tenkt å si til politiet. Så tar vi det derfra.»

Hun sa det helt naturlig, som om det var greit å se gjennom fingrene med både det ene og det andre.

«Men er ikke det det samme som å hjelpe dem å lyve?»

Hun så på meg mens hun tygget på vaffelen hun hadde brettet dobbelt med rømme og et solid lag jordbærsyltetøy mellom.

«Sannhet og løgn er mer komplisert enn man tror», sa hun da hun hadde svelget. «Ingenting er sort hvitt.»

Jeg lo inni meg ettersom det hun sa, var bare tull.

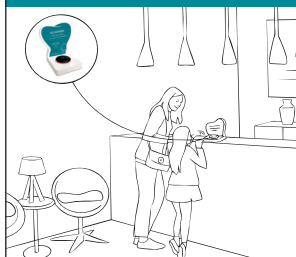
Enkel tilkalling på klinikken

DentalCall
Improving efficiency

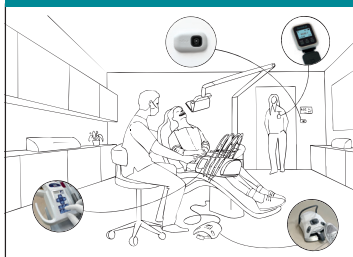
300+
klinikker
benytter
DentalCall

Passer alle klinikker – uansett størrelse

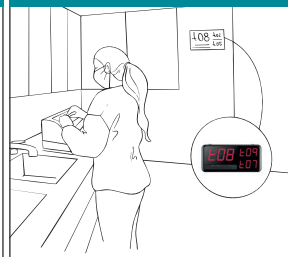
RESEPSJON

BEHANDLINGSROM

STERIL

TEST DentalCall – uten kjøpsforpliktelser

Bli kjent med systemet før beslutning om kjøp

- 1 Fyll inn skjemaet på dentalcall.no/test eller send e-post til test@dentalcall.no
- 2 Dere får forslag til system og tilbud
- 3 Test systemet i 3 uker

Bytt ut melodispillende ringeklokker og roping!

Som kanskje ikke høres og forstyrrer alle på klinikken

Call Systems Norge AS
Gauterødveien 6b, 3154 Tolvsrød
Telefon: 90 04 60 40
E-post: hei@callsystems.no

10 a concept by **CSN**

Slik tenkte jeg, for på det tidspunktet trodde jeg fremdeles at sannhet og løgn var gjensidig utelukkende, at det ikke fantes noen overlapp.

«Men er det noe jeg virkelig trenger snart, så er det en drapssak. Det ville gitt karrieren min et skikkelig løft», sa hun.

Også dette sa hun like hverdagslig som om hun skulle fortalt at hun trengte et nytt skjørt.

Vi ble sittende i taushet mens hun i dyp konsentrasjon brukte det siste vaffelhjertet til å rense tallerkenen for syltetøy og rømme.

«Kunne du virkelig forsvart et drap?» spurte jeg.

Jeg sa ikke det jeg egentlig tenkte, at jeg selv aldri kunne forsvart en drapsperson. I mine øyne ville jeg da blitt medskyldig, men slikt spilte tydeligvis ingen rolle for Henriette i og med at jobben hennes gikk ut på å kjempe for de kriminelle.

Hun lo og sa det var feil spørsmål:

«En forsvarer skal bare angripe svakheter i etterforskningen og den jussen aktor bruker. Det er ikke det samme som å forsvare et drap. Det handler om rettssikkerhet, Birgit.» Jeg prøvde å få orden på logikken hennes.

«Så rettssikkerhet kan innebære at en skyldig får gå fri?» Hun sukket som om jeg var en idiot.

«Det er faktisk bedre at ti skyldige går fri enn at én uskyldig blir dømt. Alternativet er justismord, og det vil vi i hvert fall ikke ha.»

Det var en diskusjon det ikke var mulig å komme noen vei med.

«Du må si ifra når du får en drapssak, da», sa jeg.

Hun slo oppgitt ut med armene på den franske måten sin.

«Det kan dessverre bli lenge til, men du skal i så fall bli den første som får vite det.»

Det varte ikke lenge før det skjedde.

Og jeg var den første til å få vite det.

3

Aktor klemmer mobilen mot det rødmussede kinnet og kikker i min retning mens han nikker til det som blir sagt i den andre enden. De snakker om meg. Hvem skulle de ellers snakke om?

Han har hvit skjorte ettersom det er en høytidsdag for ham. Jeg kan se ham for meg ved speilet hjemme før han kom hit.

Han gliste til seg selv mens han gredde håret som han sikkert fikk klippet i går.

Kanskje testet han argumentene sine på frisøren, og mens han betalte for klippen, lovet han både frisøren og de andre kundene at jeg skulle få som fortjent.

Han kaster et nytt blikk mot meg, og jeg ser raskt bort enda jeg ikke ønsker å virke svak. Denne saken har gjort meg til noe jeg aldri har vært.

Jeg ser meg selv med de andres blikk, og da klarer jeg ikke å se uskyldig ut. For de tenker slik jeg ville gjort i deres sted: at ingen havner her uten grunn.

Tilhørerbenken bakerst i salen er fylt opp. Folk dulter borti hverandre når de vrenger av seg jakkene og plasserer veskene på gulvet mellom føttene. På fremste rad sitter det flere journalister. De bretter opp laptopene og prater med hverandre som om de er gamle kjente.

Henriette sier det er en fordel at de er her, for de kan gi folk et mer nyansert bilde av saken min. Jeg skjønner ikke hva hun mener, for det er jo nettopp journalistene som har gitt folk et skjevt bilde av meg. De har vært forsiktige med å beskyldte meg direkte, antakelig på grunn av vær-varsom-plakaten, men de har minnet leserne på at skinnet kan bedra. Som eksempel trakk de fram en lege som tok livet av pasientene sine, og ved siden av legen plasserte de et bilde av meg.

Det var det bildet som ble brukt på klinikkens nettside, og som jeg alltid har vært så fornøyd med. Der var jeg en dyktig yrkesutøver i uniform, en som hadde utdanning og erfaring med å passe på andres tenner. Klinikken gikk god for meg. Tannlegehøgskolen og Helsedirektoratet gikk god for meg.

Bildet ble fjernet fra nettsiden kort tid etter at jeg ble satt i varetekt, og det kan aldri brukes igjen uansett hvordan denne rettssaken ender. For personen på det bildet har avisene allerede felt en dom over, den dommen som det er meningen at rettssystemet skal ta seg av.

Praten stilner, og alle vender seg mot den halvåpne døren mot korridoren.

Svigerdatteren min kommer inn med nølende skritt. Hun er blitt enda tynnere siden sist, og nå er det som om den lyse panneluggen er for bred for ansiktet. Kinnbeina er blitt så skarpe at ansiktet kunne tilhørt en annen.

Det er henne journalistene har ventet på, for Maria har nektet å snakke med dem enda de har lokket og bedt i mange måneder. Maria er her som vitne, forklarte Henriette meg da vi gikk gjennom opplegget for rettssaken. Og ettersom hun er enken til den avdøde, kan hun være til stede også før hun selv skal i vitneboksen, noe som visstnok er et unntak fra de strenge vitnereglene. Hun har fått en egen plass fremst på tilhørerbenken.

Hun er kledd i den eneste sorte kjolen hun har. Så lenge jeg har kjent henne, har hun vært besatt av farger. Da hun og Kristian hadde flyttet inn i villaen, viste hun meg klesskapet sitt. Jeg pekte på en bringebærrød buksedress og spurte om den var ny. Hun fortalte at hun hadde spesialbestilt den fra en skredder i London. «Sort og grått gjør meg kjempedeprimert. Jeg fatter ikke at folk orker.»

Når var det sist jeg så henne i den sorte kjolen? I begravelsen til sønnen min, selvsagt. Men før det? Jeg klarer ikke å samle tankene.

Kjolen henger enda løsere på kroppen hennes nå enn i begravelsen. Svigerdatteren min er i ferd med å bli et skjelett.

Jeg slutter å puste da jeg ser det sorte beltet som strammer inn kjolen i midjen. Hvorfor har hun ikke det grønne skinnbeltet som hun pleier å bruke til den kjolen? Det var den første gaven jeg kjøpte til henne.

4

Det var den første sommeren i forholdet mellom Maria og Kristian. De var i ferd med å planlegge ferien, en rundtur i California.

Maria oppmuntret også meg til å reise bort. «Hva med Lisboa, Birgit? Det er helt fantastisk der, håndmalte fliser på fasadene og masse god mat og vin.»

Jeg hadde ingen planer for den sommeren. Vanligvis leide jeg den hytta der Kristian og jeg tilbrakte somrene da han var barn. Den tilhørte en av lærerne på skolen hans, men han og familien brukte den bare ved påsketider. Leien for fire uker om sommeren var latterlig lav: tusen kroner.

Noen uker tidligere hadde læreren ringt meg og fortalt at hytta var solgt. «Beklager, Birgit, men den krevde så mye vedlikehold. Håper du finner et annet sted å tilbringe sommerferien

Jeg ble skuffet og tenkte at han gjerne kunne sagt ifra tidligere. På den annen side hadde han vært grei med oss i mange år, og det var kanskje på tide å finne på noe annet.

Da jeg spurte Maria om tips for hva jeg kunne gjøre i Lisboa, hadde hun et begeistret forslag. «Det digre utendørs loppemarkedet. Dit må du bare. Ser du dette silkeskerfet? Kjøpte det for én euro.»

Jeg dro til Lisboa, og sammen med en håndfull andre turister tok jeg en gammel trikk med treinteriør til høyden der loppemarkedet lå.

Det var større enn jeg hadde sett for meg, og besto av sikkert flere hundre telt og store parasoller der alt fra klær

og verktøy til nips og designmøbler var stilt ut for salg til enten uforståelig lave eller uforståelig høye priser.

Det var over tretti grader i skyggen, og jeg gikk rundt i t-skjorte og et bomullsskjørt og følte meg uendelig langt hjemmefra. Hunder lå med lukkede øyne midt mellom håndmalte fliser i stabler og keramikkvaser. Gamle kvinner satt på krakker med utfoldede vifter som de beveget dovent foran svette ansikter. Turistene prutet og tok bilder av det de hadde kjøpt: irrede messinggrammer, brukte uniformsjakker og gamle treskrin.

Jeg gikk formålsløst rundt. Jeg hadde ingenting jeg trengte å kjøpe, men så fikk jeg øye på et grønt belte som så ut som det var laget av slangeskinn. Spennen hadde ornamenter og var i messing. Det var langt fra min stil, men jeg kom til å tenke på Maria og klesskapet hennes. Jeg så for meg knaggrekken innenfor skapdøren der det hang belter i gullfarget skinn og ulike dyreprint.

Jeg spurte selgeren, en tykkfallen mann med struttende, grå bart og solbriller, om jeg kunne ta bilde av beltet. Han ristet på hodet og sa jeg måtte betale først, deretter ta bilde.

Da tok jeg fram mobilen og viste ham et bilde av Maria, forklarte at hun befant seg i Norge, og at det var hun som skulle ha beltet.

Han nølte før han ga seg og vinket meg lenger inn i teltet, der det var mindre trengsel. Med to fingre presset mot beltet sa han at det var ekte skinn fra en pytonslange, innfarget med et grønt pigment jeg ikke fikk med meg navnet på. Jeg visste ikke helt hva jeg skulle tro. Det kostet tjuefem euro.

Maria tok telefonen med det samme.

«Birgit?»

«Jeg fant loppemarkedet du snakket om, og jeg er her nå.»

Jeg strakte telefonen utenfor teltet og sveipet kameraet rundt så hun også skulle se den staselige kirken med kuppel som lå like ved.

Så la jeg beltet ned på bordet og siktet mobilkameraet mot det.

«Hva tror du, Maria? Du liker jo belter.» Et begeistret utrop fra Maria.

«Kjøp det, Birgit. Det blir helt perfekt. Akkurat det jeg trenger. Jeg betaler altså.»

«Du kan skjønne det er en gave.»

Mannen pakket det inn for meg og sa det var et kupp. På trikken tilbake til sentrum satt jeg bare og smilte.